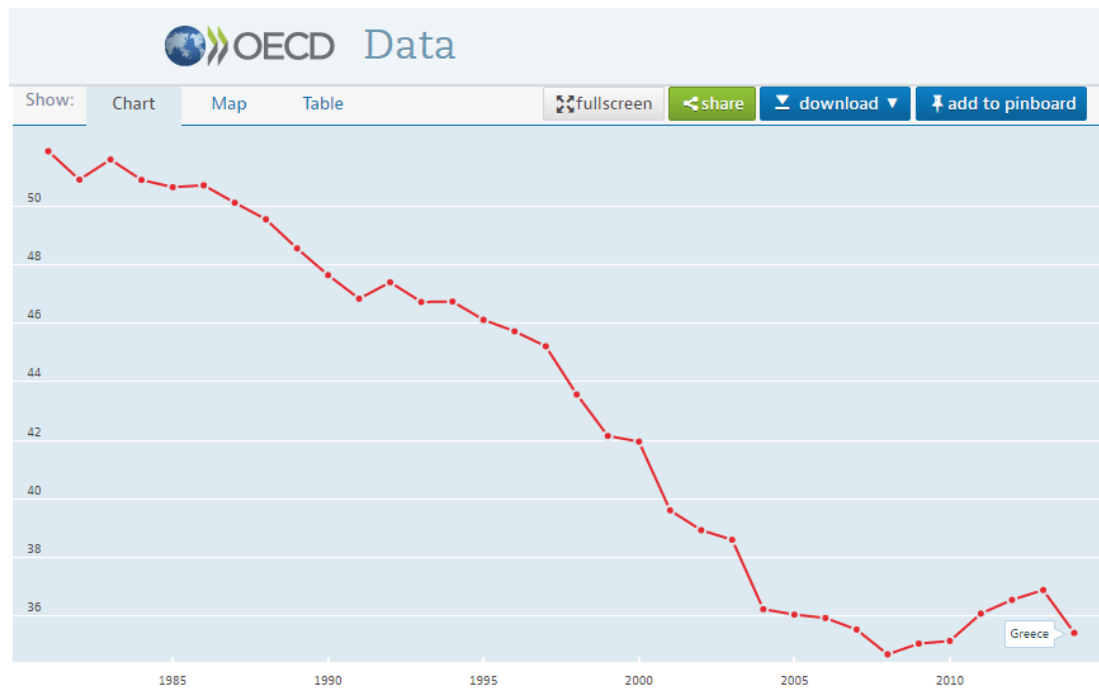

Από τον Σαμαρά στον Τσίπρα. Τα 3 χτυπήματα κατά της ελεύθερης εργασίας...

Η αυτοαπασχόληση και η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα χαρακτηρίζουν την οικονομική μας ταυτότητα. Ακόμη και μέσα στα τελευταία έξι χρόνια της κρίσης κρατήσαμε τα ηνία της αυτοαπασχόλησης στην Ευρώπη με ποσοστά μεγαλύτερα από το 30 τοις εκατό. Αλλά ακόμα και αυτά τα υψηλά ποσοστά δεν είναι παρά το σχεδόν ήμισυ εκείνων που ίσχυαν στην χώρα το 1981, όταν η αυτοαπασχόληση ξεπερνούσε το 50% της συνολικής απασχόλησης (στοιχεία ΟΟΣΑ(1), Εικόνα 1).

Εικόνα 1. Εξέλιξη της αυτοαπασχόλησης στην Ελλάδα από το 1981 μέχρι το 2014 (στοιχεία ΟΟΣΑ)

Η μια όψη του νομίσματος είναι ότι αυτά τα ποσοστά είναι σχεδόν διπλάσια από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο του 16.4 τοις εκατό και η άλλη όψη ότι μόλις ο 1 στους 5 αυτοαπασχολούμενους απασχολεί άλλους εργαζόμενους στην χώρα μας, όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος είναι 28.1 τοις εκατό (στοιχεία eurostat για το 2014)(2, 3). Βέβαια, αυτό το τελευταίο εύρημα μπορεί να αντανακλά και τα υψηλά επίπεδα της μαύρης εργασίας.

Εδώ το ζητούμενο είναι να καταλάβουμε, με βάση πραγματικά στοιχεία, αν μια μεταρρύθμιση στοχεύει στην εξυγίανση και την ενίσχυση ενός παραγωγικού τομέα για την τόνωση της οικονομίας μέσα από νέες θέσεις εργασίας ή αν χωρίς σαφές σχέδιο στοχεύει απλά στην δημοσιονομική εξοικονόμηση αδιαφορώντας για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Με άλλα λόγια να καταλάβουμε αν αποσκοπεί έστω στην «δημιουργική καταστροφή» ενός ήδη προβληματικού τομέα ή απλά στην πλήρη διάλυσή του.

Εξαρχής στόχος των δανειστών, αλλά και πολιτική δέσμευση των προηγούμενων μνημονιακών κυβερνήσεων, ήταν η συρρίκνωση του χώρου της ελεύθερης εργασίας. Το εργασιακό, το φορολογικό και το ασφαλιστικό θα έπρεπε να αλληλοσυμπληρώνονται και να μεταβάλλουν την «αρχιτεκτονική» τους, έτσι ώστε η όποια ανάπτυξη προκύπτει να οργανώνεται μέσα από πιο συγκεντροποιημένες παραγωγικές σχέσεις και μάλιστα χαμηλότερου κόστους. Η θεωρητική βάση

αυτού του εγχειρήματος συνοψίζεται σε απόσπασμα από ομιλία του Πωλ Τόμσεν(4), τον Ιούνιο του 2013, με αφορμή την αξιολόγηση του δεύτερου προγράμματος:

«Στον τομέα της εισπραξης των φόρων, η Ελλάδα ήταν επιτυχής όσον αφορά την αύξηση των φόρων σε εκείνους των οποίων οι μισθοί αναφέρονται από τους εργοδότες τους. Αλλά υπάρχει ένας πολύ μεγάλος τομέας αυτοαπασχολούμενων, συμπεριλαμβανομένων των πλουσίων, που έχει την τάση να αποφεύγει το μερίδιο του στους φόρους. Ο τομέας των αυτοαπασχολούμενων συμμετέχει σε δραστηριότητες πολύ μικρής κλίμακας που περιορίζουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης. Η μεταρρύθμιση στην φορολογική διοίκηση έχει ξεκινήσει, αλλά πρέπει να γίνει πολύ περισσότερη δουλειά. Η απόδοση των εσόδων από την αποτελεσματική φορολογική διαχείριση θα μπορούσε να αποτρέψει την ανάγκη για περαιτέρω, περικοπές δαπανών για την κάλυψη των δημοσιονομικών στόχων.»

Εδώ ο Τόμσεν τα λέει όλα. Αναλύει συνοπτικά την πεποίθηση και τις προσδοκίες του για την ανάπτυξη στην Ελλάδα, που βέβαια τις στοιχειοθετεί με βάση την εσωτερική πληροφόρηση που του δίνουν οι Έλληνες συνομιλητές του - πολιτικοί και επιχειρηματίες - και φυσικά με βάση τα συμφέροντα των δανειστών και του ΔΝΤ. Επίσης, την ίδια χρονιά, στο πλαίσιο της επανεξέτασης του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, σε κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(5) αναφερόταν το εξής σημαντικό: **«Επιπλέον, ορισμένα μέτρα τα οποία είχαν προγραμματισθεί να τεθούν σε ισχύ το 2013 και το 2014, όπως είχε συμφωνηθεί στο πλαίσιο της προηγούμενης ΜΠΔΣ 2011-2014, δεν εφαρμόστηκαν. Πρόκειται για αύξηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από τους αυτοαπασχολούμενους».**

Προσωπική έρευνα δείχνει ότι η πληροφόρηση του Τόμσεν και γενικότερα των δανειστών και των Ευρωπαίων ήταν τουλάχιστον παραπλανητική. Για παράδειγμα, ο ισχυρισμός ότι το 75 τοις εκατό των φορολογικών δηλώσεων των ελευθέρων επαγγελματιών του 2011 ήταν κάτω από 5,000 ευρώ είναι ανακριβής. Το πραγματικό ποσοστό ήταν 57 τοις εκατό και κάθε αναγνώστης μπορεί να το εξάγει μόνος του από τα αναρτημένα στατιστικά στο gsis.gr(6). Στη συνέχεια, το παραποιημένο ποσοστό ενσωματώθηκε στα επίσημα κείμενα των δανειστών και αναδημοσιεύτηκε από διεθνή μέσα, όπως ο economist(7). Φυσικά κανείς δεν ανέφερε ότι το πόσο που δηλώνεται δεν έχει πρακτική σημασία, αφού στην Ελλάδα

προέχουν τα τεκμήρια για τον καθορισμό του φόρου.

Αλλά εξαρχής για το πολιτικό σύστημα, η «εκκαθάριση» των μικρομεσαίων ήταν μια πολύ πιο εύκολη και ανώδυνη υπόθεση, από την «εκκαθάριση» των λιστών της διαπλοκής και του μεγάλου πλούτου – των πλουσίων του Τόμσεν. Ευθύς αμέσως τα εγχώρια ΜΜΕ επιστρατεύτηκαν στην αποστολή της προπαγάνδας. Ένα παράδειγμα: **«Και δεν είναι μόνο οι πλούσιοι, όπως συνηθίζουν να υπεκφεύγουν τα κόμματα της Αριστεράς. Είναι ο ευρύτετος κύκλος των κάθε λογής εμπορευομένων, αγαθών και υπηρεσιών πάσης φύσεως, οι οποίοι συνήθως δηλώνουν ελάχιστα εισοδήματα»**. (Καρακούσης στο Βήμα, 18/02/2013)(8). Και τι ειρωνικό, που τρία χρόνια αργότερα, αυτή η ίδια η Αριστερά, θα ερχόταν να ολοκληρώσει και να διαιωνίσει την ανισοβαρή και μάταιη ανάληψη του κόστους της δημοσιονομικής προσαρμογής από τους μικρομεσαίους υπέρ των διαχρονικά αθίκτων και πραγματικά πλουσίων.

Αρχές του 2013, η δαιμονοποίηση της ελεύθερης και μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας είχε ήδη δώσει τον πρώτο της καρπό με την εξοντωτική υπερφορολόγηση του 26 τοις εκατό από το πρώτο ευρώ. Από τότε, ως δια μαγείας, «εξαφανίστηκαν» και τα νέα στατιστικά των φορολογικών δηλώσεων από το διαδίκτυο, που ανέβαιναν επίσημα μέχρι το 2012(6). Έκτοτε η προπαγάνδα κατά των Ελλήνων ελευθέρων επαγγελματιών συνεχίστηκε χωρίς να μπορεί αξιόπιστα να αμφισβητηθεί. Και φυσικά δεν μπορούσε να αξιολογηθεί με ακρίβεια το μέγεθος της αποτυχίας των οικονομικών στόχων, που είχαν τεθεί σαν αποτέλεσμα της υπερφορολόγησης των αυτοαπασχολούμενων.

Ωστόσο γνωρίζουμε, με βάση τις επιλεκτικές διαρροές στατιστικών στοιχείων στα ΜΜΕ(π.χ. Καθημερινή)(9), ότι η κοινωνική ομάδα των ελευθέρων επαγγελματιών συρρικνώθηκε πάνω από 20 τοις εκατό τα τελευταία έξι χρόνια: από περίπου 370,000 φορολογικές δηλώσεις το 2008, σε περίπου 290,000 το 2014.

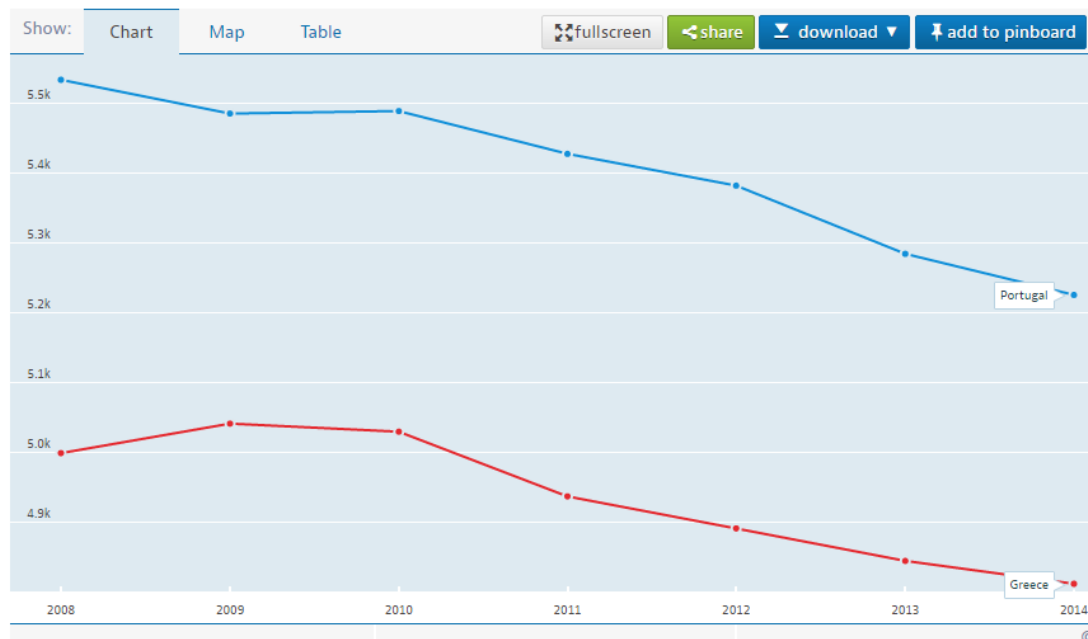
Τον Αύγουστο του 2015, δόθηκε το δεύτερο χτύπημα κατά της ελεύθερης εργασίας. Ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των συντελεστών φορολόγησης και των ποσοστών της προκαταβολής. Χτύπημα ευθύβολο γιατί οι εμπειστές του, εγχώριοι και ξένοι όχι μόνο πλέον γνώριζαν τι πραγματικά συμβαίνει στην αγορά, αλλά έκαναν και την Επιλογή τους.

Οι μεν εγχώριοι εφαρμόζοντας απaráλλακτες τις αρχές του διεφθαρμένου και διαπλεκόμενου πελατειακού κράτους, οι δε ξένοι ανεχόμενοι τους πολιτικάντηδες

των Αθηνών, στο μέτρο και τον βαθμό που αυτοί οι τελευταίοι εξυπηρετούν τις δανειακές τους υποχρεώσεις - ακόμη και αν αυτή η αμοιβαία Πολιτική Επιλογή οδηγεί αναγκαστικά σε ένα αποικιοκρατικό μοντέλο ανάπτυξης για την Ελλάδα, χωρίς να δίνεται η ευκαιρία στην χώρα να σταθεί στα πόδια της, έστω και με ένα πολυετές, αλλά οικονομικά παραγωγικό σχέδιο.

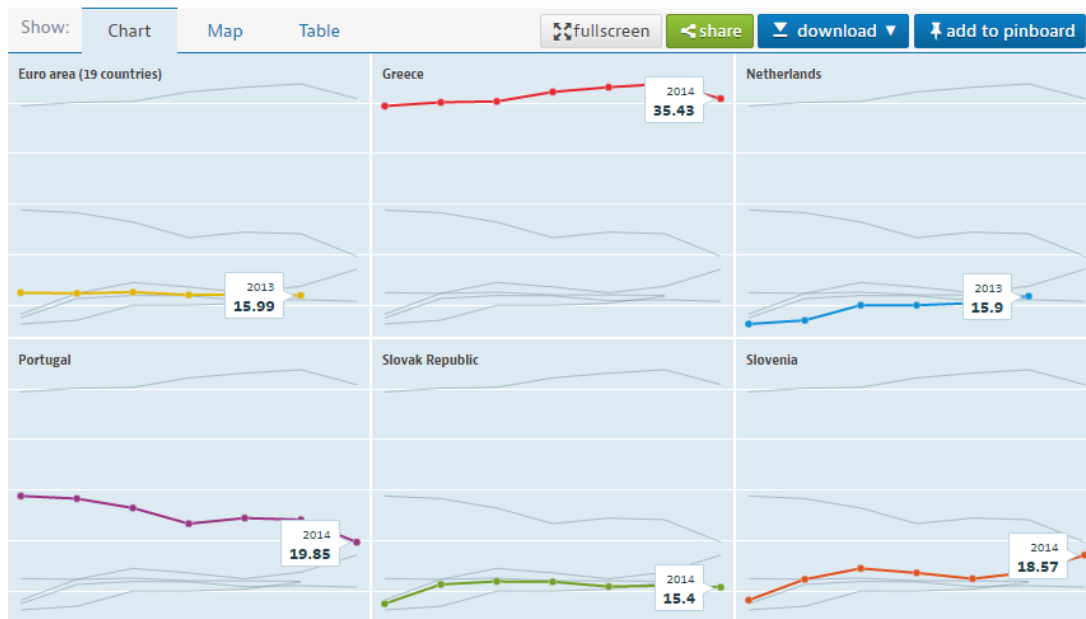
Και σήμερα, με Δούρειο Ίππο τον ΣΥΡΙΖΑ του Σεπτεμβρίου, τον αναγεννημένο από τις εναλλακτικές του στάχτες, ήρθε η ώρα της «τελικής λύσης» για την μικρομεσαία επιχειρηματικότητα. Το τρίτο χτύπημα, καίριο και παρατεταμένο, γιατί μπορεί πιο αξιόπιστα και βασανιστικά να οδηγήσει στη βίαιη συρρίκνωση τον τομέα της αυτοαπασχόλησης μέσα από την υλοποίηση της συμφωνημένης εκκρεμότητας για αύξηση **«των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από τους αυτοαπασχολούμενους»**.

Επιτέλους, με τον ΣΥΡΙΖΑ, η αρχική βασική ιδέα των δανειστών για περιορισμό και τροποποίηση της αυτοαπασχόλησης, προσαρμόστηκε στην ελληνική πολιτική πραγματικότητα και ξεδιπλώνεται στην πράξη! Το ασφαλιστικό επιδρά στο εργασιακό και αυτά τα δύο συνυφαίνονται άμεσα με το φορολογικό. Και τα τρία, από μόνα τους και σε συνδιασμό, οδηγούν, τελικά, στην αναδιάταξη και την προετοιμασία του εργασιακού τοπίου προς ένα μοντέλο, που για τις δικές μας ιδιομορφίες, δείχνει να μοιάζει με εκείνο της Πορτογαλίας. Ελλάδα και Πορτογαλία γνώρισαν την μεγαλύτερη συρρίκνωση εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη, από το 2008 μέχρι το 2014 (στοιχεία ΟΟΣΑ, Εικόνα 2)(1).

Εικόνα 2. Εξέλιξη του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα και την Πορτογαλία από το 2008 μέχρι το 2014 (στοιχεία ΟΟΣΑ)

Ειδικά στην Πορτογαλία, που αποτέλεσε το υπόδειγμα μνημονιακής συμμόρφωσης, η αυτοαπασχόληση μειώθηκε κατά 3,38 ποσοστιαίες μονάδες από το 2011 μέχρι το 2014! Ωστόσο η συνολική εικόνα της αυτοαπασχόλησης στην Ευρώπη, από το 2008 μέχρι το 2014 παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις περίξ της μιας ποσοστιαίας μονάδας με εξαιρέσεις όπως η πτώση στην Πορτογαλία, αλλά και η μεγάλη αύξηση στην Σλοβενία(4,44 μονάδες) και την Ολλανδία(2,74 μονάδες). Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, φαίνεται ότι στην χώρα μας τα ποσοστά των αυτοαπασχόλησης διατηρούνται σταθερά (Εικόνα 3)(1). Ενδεχομένως αυτό να συσχετίζεται και με την συνολική συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού λόγω της μετανάστευσης.

Εικόνα 3. Εξέλιξη της αυτοαπασχόλησης στην Ελλάδα και επιλεγμένες χώρες της ευρωζώνης από το 2008 μέχρι το 2014 (στοιχεία ΟΟΣΑ)

Φαίνεται ότι ο Αλέξης Τσίπρας, γνωρίζοντας και κινούμενος σε αυτό το πλαίσιο, έχει κάνει τις επιλογές του και έχει αποδεχθεί να εκτελέσει ένα ήδη συμφωνημένο πολιτικό και οικονομικό συμβόλαιο. Φυσικά με τον δικό τρόπο. Και για αυτή την επιλογή και την ευθύνη θα κριθεί.

Έχει επιλέξει να αφήσει άπλετο κοινωνικό χώρο για να περάσουν ορμητικά η αδικία και ο διχασμός. Μεταξύ των γενεών. Μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Μεταξύ του κομματικών στελεχών και του υπόλοιπου λαού.

Έχει επιλέξει να κτίσει δομές καθεστώτος και όχι ανάπτυξης. Με κορμό προνομιούχα κομματικά στελέχη στη διοίκηση και πυλώνες τους σημερινούς συνταξιούχους(κυρίως του δημοσίου), τους δημόσιους υπαλλήλους και τους όποιους πρόθυμους, παλιούς και νέους διαπλεκόμενους επιχειρηματίες. Αυτοί αρκούν σαν κρίσιμη εκλογική μάζα αλλά και σαν πολιορκητικός κριός κατά των υπολοίπων υγιών και παραγωγικών δυνάμεων στην ελληνική κοινωνία.

Το θέμα είναι τι άλλο θα μπορούσε να γίνει. Σαν γενική αρχή, χωρίς να χτυπηθούν η διαπλοκή και η διαφθορά των οικονομικών ελίτ και της πολιτικής εξουσίας δεν μπορεί να αλλάξει τίποτε προς το καλύτερο στον τόπο μας. Με βάση την αναθεώρηση αυτής της γενικής αρχής θα μπορούσαν, πιο ειδικά, να γίνουν

πολλά.

Για παράδειγμα η σύνδεση της χρήσης πλαστικού χρήματος με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές και προκαταβολές φόρου. Οι κλιμακωτοί συντελεστές ασφαλιστικών εισφορών ανάλογα με το εισόδημα και όχι η οριζόντια ισοπέδωση και μάλιστα στο όνομα της σοφιστείας περί «ισονομίας», όταν την ίδια στιγμή οι συνταξιούχοι χωρίζονται σε δύο σαφείς κατηγορίες, με διαφορετικές υποχρεώσεις και δικαιώματα. Η δημιουργία φορολογικών και ασφαλιστικών κινήτρων για προσλήψεις από ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έτσι ώστε να χτυπηθούν η ανεργία και η μαύρη εργασία. Επιπλέον, η απόλυτη δημοσιότητα και διαφάνεια στο ΕΣΠΑ με πρώτο κριτήριο τις νέες θέσεις εργασίας.

Και το κυριότερο, η ανάληψη ευθύνης και η λογοδοσία για τις τεράστιες απώλειες των ασφαλιστικών ταμείων με παράλληλη ανακεφαλαιοποίηση για τις ζημιές που υπέστησαν. Δεν είναι δυνατόν να ρίχνουμε μαύρη πέτρα στο ιστορικό της κακοδιαχείρισης και των βεβιασμένων πολιτικών και να ζητούμε από τις επόμενες γενιές να πληρώσουν το τίμημα της αδικίας και της ατολμίας.

Και άλλα πολλά. Αλλά εκεί που έχουν σήμερα οδηγηθεί τα πράγματα, τέτοιες και παρόμοιες ιδέες είναι επικίνδυνες διότι έχουν την δυναμική να φτιάξουν κράτος και οικονομία και άρα ξεφεύγουν από τους τρέχοντες «επικαιροποιημένους» στόχους της κυβέρνησης και των δανειστών. Έτσι, μια κραυγαλέα σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στην πρόοδο και την οπισθοδρόμηση, ανάμεσα στην δημοκρατία και τον εκφασισμό έγινε αναπόφευκτη και οδηγεί την χώρα σύντομα σε μια νέα και αποφασιστική καμπή.

Ο καθένας παίρνει τις ευθύνες του και μιλά ή κρύβεται, κάνει ότι δεν βλέπει, σιωπά και διαστρεβλώνει. Και όλες αυτές οι ατομικές στάσεις καταγράφουν την σημερινή συλλογική μας συνείδηση. Ενδεχομένως, οι τόσες πολλές αρνητικές πλευρές που ανέδειξε η κρίση, να ερμηνεύει και τις ιστορικές περιπέτειες και χρόνιες υποδουλώσεις μας.

Πηγές

(1) [Στοιχεία του ΟΟΣΑ](#)

- (2) [Στοιχεία της eurostat](#)
- (3) [Στοιχεία της eurostat](#)
- (4) [ΔΝΤ](#)
- (5) [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)
- (6) [Στατιστικά φορολογικών δηλώσεων](#)
- (7) [Economist](#)
- (8) [Βήμα](#)
- (9) [Καθημερινή](#)

Δ. Τρικεριώτης , Twitter: [@BlogGnathion](#)